

Aktualizacja analizy ex-ante instrumentów finansowych w Programie Inteligentny Rozwój 2014-2020 w związku z koniecznością przeciwdziałania negatywnym skutkom gospodarczym wywołanym poprzez agresję Rosji na Ukrainę - rozszerzenie zakresu instrumentu pożyczkowego 3.1.3 POIR uruchomionego w obliczu kryzysu wywołanego epidemią COVID-19 o możliwość udzielania pożyczek z przeznaczeniem na cele obrotowo- inwestycyjne.

W związku z agresją Rosji wobec Ukrainy oraz w nawiązaniu do komunikatu Komisji Europejskiej z dnia 24.03.2022 r. dotyczącego tymczasowych kryzysowych ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy (2022/C 131 I/01) analiza ex-ante instrumentów finansowych podlega aktualizacji w celu zapewnienia przedsiębiorcom dostępu do finansowania obrotowo-inwestycyjnego.

Aktualizacja analizy ex-ante instrumentów finansowych POIR zgodnie z minimalnym zakresem określonym w art. 37 rozporządzenia ogólnego 1303/2013:

- 1) Analiza zawodności mechanizmów rynkowych, nieoptymalnego poziomu inwestycji oraz potrzeb inwestycyjnych w obszarach polityki i celów tematycznych lub priorytetów inwestycyjnych, którymi należy się zająć, aby przyczynić się do osiągnięcia celów szczegółowych określonych w ramach priorytetu i które należy wesprzeć dzięki instrumentom finansowym.**

Agresja Rosji wobec Ukrainy a także nałożone sankcje i wprowadzone środki odwetowe przez Rosję spowodowały negatywne konsekwencje dla przedsiębiorstw poprzez znaczny spadek popytu, zakłócenia realizowanych umów oraz zakłócenia w łańcuchach dostaw. Wiele firm wciąż odczuwa problemy finansowe spowodowane pandemią COVID-19, co w połączeniu z nową sytuacją gospodarczą na świecie spowodowaną wojną na Ukrainie może prowadzić do trwałej utraty zdolności do regulowania swoich bieżących zobowiązań finansowych, w tym związanych z wypłatą wynagrodzeń pracownikom, zapłaty kontrahentom, podwykonawcom i innym partnerom gospodarczym. Zgodnie z ostatnią aktualizacją publikacji Głównego Urzędu Statystycznego „Koniunktura w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, handlu i usługach 2000-2022 (wrzesień 2022)”¹, widoczny jest zdecydowany wzrost odsetek ankietowanych przedsiębiorstw deklarujących poważne lub zagrażające stabilności firmy skutki wojny na Ukrainie. Do najważniejszych negatywnych skutków zaliczany jest przede wszystkim wzrost kosztów działalności oraz zakłócenia w łańcuchu dostaw. W związku z rosnącą liczbą przedsiębiorstw odczuwających skutki wojny oraz w celu realizacji zalecenia Komisji Europejskiej z dnia 23 marca 2022 r.

¹ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/koniunktura/koniunktura/poglebione-pytania-o-aktualne-zagadnienia-gospodarcze-oraz-wplyw-wojny-w-ukrainie-na-koniunkturze-oceny-i-oczekiwania-aneks-do-publicacji-wrzesien-2022,6,24.html>

„Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy”, niezbędne jest udostępnienie ww. przedsiębiorstwom wsparcia poprzez dotychczas wdrażany instrument finansowy 3.1.3 POIR. Rozwiązanie to pozwoli na wykorzystanie istniejących zasobów i szybkie uruchomienie środków, zapewniając im tym samym możliwość przetrwania na rynku poprzez dostęp do finansowania niezbędnego do zachowania płynności finansowej.

2) Ocena wartości dodanej instrumentów finansowych, które mają być wspierane z EFSI, spójności z innymi formami interwencji publicznej na tym samym rynku, ewentualnych konsekwencji w zakresie pomocy państwa, proporcjonalności planowanej interwencji i środków minimalizowania zakłóceń rynku.

Zgodnie z komunikatem Komisji Europejskiej z dnia 23 marca 2022 r., proponowane zmiany mają na celu uzupełnienie dotychczasowego instrumentu 3.1.3 POIR skierowanego na wsparcie przedsiębiorstw odczuwających skutki pandemii COVID-19 o przedsiębiorstwa odczuwające skutki agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę. Wsparcie w formie preferencyjnych pożyczek obrotowo-inwestycyjnych pozwoli utrzymać przedsiębiorstwom płynność finansową, sfinansować niezbędne do prowadzenia dalszej działalności gospodarczej inwestycje, co w konsekwencji przedsiębiorcom pomoże utrzymać się na rynku. Pożyczki udzielane będą zgodnie z zasadami udzielania pomocy państwa określonymi w komunikacie KE z 23 marca 2022 r. dotyczącym tymczasowych kryzysowych ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy.

3) Szacunki dotyczące dodatkowych zasobów publicznych i prywatnych, które mogą zostać potencjalnie wygenerowane przez instrument finansowy aż do poziomu ostatecznego odbiorcy (oczekiwany efekt dźwigni), w tym – w stosownych przypadkach – ocenę zapotrzebowania na zróżnicowane traktowanie, o którym mowa w art. 43a, oraz jego zakres, aby przyciągnąć zasoby pochodzące od inwestorów działających zgodnie z zasadą gospodarki rynkowej, lub opis mechanizmów, które będą stosowane, aby określić zapotrzebowanie na takie zróżnicowane traktowanie oraz jego zakres, takie jak konkurencyjny lub odpowiednio niezależny proces oceny.

Rozszerzenie zakresu wsparcia w instrumencie finansowym 3.1.3 POIR o przedsiębiorstwa odczuwające skutki agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę ma na celu złagodzenie negatywnych skutków dla przedsiębiorstw poprzez wsparcie ich płynności oraz sfinansowanie podstawowych i niezbędnych do dalszego funkcjonowania potrzeb inwestycyjnych. Szczególny charakter instrumentu oraz nadzwyczajna sytuacja rynkowa sprawiają, że preferencyjne pożyczki udzielane przedsiębiorcom nie są produktem finansowym, którego jednym z celów byłoby generowanie

kapitału prywatnego. W związku z tym zaleca się kontynuowanie wdrażania instrumentu w oparciu przede wszystkim o środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (z możliwością jego uzupełnienia o środki prywatne pośredników finansowych).

4) **Ocena doświadczeń zdobytych podczas stosowania podobnych instrumentów i ocen ex ante przeprowadzonych w przeszłości przez państwo członkowskie, a także w jaki sposób te doświadczenia zostaną zastosowane w przyszłości.**

Dotychczasowe finansowanie w związku z pandemią COVID-19 w ramach instrumentu pożyczkowego 3.1.3 POIR zapewniło wsparcie płynnościowe dla 4,5 tys. przedsiębiorców. Proponowane rozszerzenie instrumentu o wsparcie przedsiębiorstw odczuwających skutki agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę stanowić będzie nadzwyczajne wsparcie finansowe mające na celu złagodzenie negatywnych skutków społeczno-gospodarczych, które nie mają odpowiednika w przeszłości i powodują nową, niespotykaną wcześniej sytuację gospodarczą. Doświadczenia zdobyte podczas ich wdrażania będą mogły zostać wykorzystane w przyszłości, w sytuacji wystąpienia innych kryzysowych okoliczności.

5) **Proponowana strategia inwestycyjna, w tym analiza opcji wdrożeniowych w znaczeniu wynikającym z art. 38, produkty finansowe, które mają zostać zaoferowane, docelowi ostateczni odbiorcy, i – w stosownych przypadkach – zakładane łączenie ze wsparciem dotacyjnym.**

Instrument pożyczkowy 3.1.3 POIR w obecnej formie zapewniał kapitał obrotowy dla przedsiębiorstw odczuwających skutki pandemii COVID-19. W odpowiedzi na obecną sytuację społeczno-gospodarczą związaną z agresją Federacji Rosyjskiej na Ukrainę niezbędne jest rozszerzenie instrumentu o wsparcie obrotowo-inwestycyjne dla przedsiębiorstw odczuwających skutki również tego wydarzenia z zachowaniem możliwości finansowania przedsiębiorstw, które nadal odczuwają negatywne konsekwencje pandemii COVID-19.

Strategia inwestycyjna: instrument powinien zapewnić dostęp mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom, które kwalifikują się do wsparcia w ramach programu pomocowego zgodnego z sekcją 2.1 Komunikatu Komisji UE Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy, i odczuwają bezpośrednie skutki agresji Rosji na Ukrainę, w szczególności prowadzący działalność eksportową/importową na wschodnich rynkach (Ukrainy, Rosji lub Białorusi) do preferencyjnych pożyczek przeznaczonych na finansowanie bieżących potrzeb finansowych (wynagrodzenia pracowników, spłata zobowiązań handlowych, zatowarowanie) oraz opcjonalnie wydatków inwestycyjnych wspierających przejście na gospodarkę niskoemisyjną lub mających na celu zmianę modelu biznesowego oraz rozwój produktów i procesów.

Parametry pożyczki powinny być zgodne z komunikatem Komisji Europejskiej z dnia 24.03.2022 r. dotyczącego tymczasowych kryzysowych ram środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy.

Biorąc pod uwagę szczególną sytuację, zaleca się aby instrument był kontynuowany w formie wsparcia dłużnego oraz wsparcia dotacyjnego połączonego w ramach jednej operacji zgodnie z art. 37 ust. 7 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1303/2013. Wsparcie dotacyjne powinno obejmować spłatę odsetek od rat kapitałowych.

Opcje wdrożeniowe: instrument co do zasady powinien być wdrażany z wykorzystaniem dotychczasowego systemu wdrażania tj. w strukturze z wykorzystaniem funduszu funduszy (zgodnie z art. 38 pkt 4 b (iii) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1303/2013) i sieci pośredników finansowych.

6) Spodziewane rezultaty i wskazanie jak dany instrument finansowy ma przyczynić się do wniesienia wkładu w osiągnięcie celów szczegółowych ustanowionych w ramach właściwego priorytetu, w tym wskaźniki dla takiego wkładu.

Jednym z celów szczegółowych działania 3.1 POIR jest zapewnienie mikro, małym i średnim przedsiębiorstwom środków na bieżącą działalność. Proponowane rozszerzenie instrumentu dłużnego w ramach poddziałania 3.1.3 ma na celu wsparcie przedsiębiorstw w dostępie do kapitału obrotowo-inwestycyjnego. Wskaźniki powinny odzwierciedlać liczbę wspartych przedsiębiorstw odczuwających skutki pandemii COVID-19 lub liczbę wspartych przedsiębiorstw odczuwających negatywne konsekwencje agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę.

7) Przepisy pozwalające na przegląd i uaktualnienie, w miarę potrzeb, oceny ex ante podczas wdrażania jakiegokolwiek instrumentu finansowego, którego wdrożenie było oparte na takiej ocenie, gdy podczas etapu wdrażania instytucja zarządzająca uzna, że ocena ex ante może już nie odzwierciedlać we właściwy sposób warunków rynkowych istniejących w czasie wdrażania.

Wdrażanie instrumentu finansowego w zaproponowanej formie przewidziane jest zgodnie z zasadami i w ramach czasowych określonych w komunikacie KE z dnia 23 marca 2022 r. „Tymczasowe kryzysowe ramy środków pomocy państwa w celu wsparcia gospodarki po agresji Rosji wobec Ukrainy”.